

Fóring av rein. Norske erfaringer

Harald Sletten

Reindriftskontoret i Nord-Trøndelag, N-7760 Snåsa

Fóring av rein hadde for inntil et par år tilbake et lite omfang i Norge. I tillegg til tradisjonell fóring med reinlav ved gjerdeopphold o.l., lå omsetninga på 40–50 tonn kraftfór/år. Fra slutten av 70-åra og fram til 1987 var RF-71 det eneste kommersielt tilgjengelige kraftfór til rein i Norge.

Forsøk ved Statens Reinforsøk, Lødingen, viste at RF-71 var et bra vedlikeholdsfór. Her ble rein føret med dette som ene-fór i årevis uten komplikasjoner. Det man hadde bruk for innfor reindrifta var imidlertid et nødfór til bruk ved plutselige kriser så som nedsette beiter. I slike situasjoner der utsultet rein fikk tilgang på RF-71, viste føret seg å være lite egnet. Dyrene fikk problemer med acidose og enterotoxemi, og det var de største dyrene i best hold som fikk de største problemene.

For å bøte på problemene ble det forsøkt å tilsette buffer (4 % NaHCO₃), men det viste seg at dette ikke var tilstrekkelig for å bøte på vom-forstyrrelsene.

Det ble derfor satt i gang forsøk med å lage et nytt fórt. Utgangspunktet var at det skulle gi reinen tilstrekkelig næring samtidig som det skulle likne laven mest mulig, særlig med hensyn på tungt nedbrytbare karbohydrater. (Tabell 1). Figuren viser sammensetningen av RF-71 samt RF-80 (det nye fóret). Tallene stammer fra et forsøk som jeg har foretatt i samarbeide med professor Knut Hove ved Landbrukshøgskolen. Jeg vil presentere noen data fra dette, samt praktiske erfaringer vi har gjort i Nord-Trøndelag fylke i løpet av de to siste sesongene.

Tabell 1. Sammensetning av kraftfór i vektprosent.

	RF-71*	RF-80
Grasmel	25	40
Byggrøpp	38	20
Havgrøpp	15	20
Hvetekli	15	–
Herda marint fett	3	3
Tangmel	–	15
Tørket sloensilage	–	2
NaHCO ₃	4	–

* Tilsatt mikromineraler (0.3 g/kg).

Forsøket tok sikte på å sammenligne fóropptak og noen vomparametre hos rein, når ett av disse nevnte fórlaga eller lav ble gitt som ene-fór etter en kort sultperiode.

Som forsøksdyr ble valgt 7 stk. vomfistulerte hannkalver, og forsøket ble gjennomført som et 3 x 3 Latinsk kvadrat med 2 eller 3 kalver pr. gruppe. Forut for forsøket fikk alle kalvene gjøre seg kjent med de 3 fórlaga.

Forsøksplanen var ellers slik som vist på Figur 1. I forberedelsesperioden fikk alle dyrene lav. Vom-pH ble målt 3 ggr./dag mens den i eksperimentperioden ble målt 7 ggr. Fóropptak ble målt på de samme tidspunkter.

Resultatene skal jeg gå gjennom litt raskt. De vil bli publisert med det første. (Figur 2).

Vom-pH i forberedelsesperioden varierte mellom 6,5 og 6,8 og økte til 7,6 ved slutten av

sultperioden. Ammoniakk økte mens VFA sank i den samme perioden. (Figur 3). Ved fóring etter sultperioden ble dyra tilbudt et av forslaga *ad lib.* Alle viste stor appetitt ved fóring, men størst ved RF-80. (Figur 4). Den andre dagen reduserte RF-71 fóra dyr sitt opptak betraktelig. Av standardavvikene ser man at noen gikk inn i en ny sultperiode frivillig. Av kurvene for vom-pH finner vi mye av forklaringen på dette. (Figur 5). pH sank til 5,4 i gjennomsnitt for dyr som ble gitt RF-71, med verdier helt ned til pH 4,7. Det kan her være verdt å nevne at det er funnet at vom-mikrobene ikke er i stand til å bryte ned de strukturelle KH i fóret når pH synker under 6,0. Ved fóring av RF-80 eller lav var laveste gjennomsnittsverdi på pH 6,1 - 6,2.

De andre vomparametrene må jeg la ligge her. Jeg vil heller gå over på hvilke erfaringer man har gjort seg ved praktisk fóring de to siste år i Nord-Trøndelag.

Et av de tiltak man har satt i verk for å redusere skadevirkningene av radioaktiv forurensning i Norge, er fóring av slakterein. Denne figuren skulle med all tydelighet vise hva tiltakene har hatt å si for omsetninga av reinfór. (Figur 6).

Halvparten av reinfóret er brukt i Nord-Trøndelag, og det er her kun brukt RF-80.

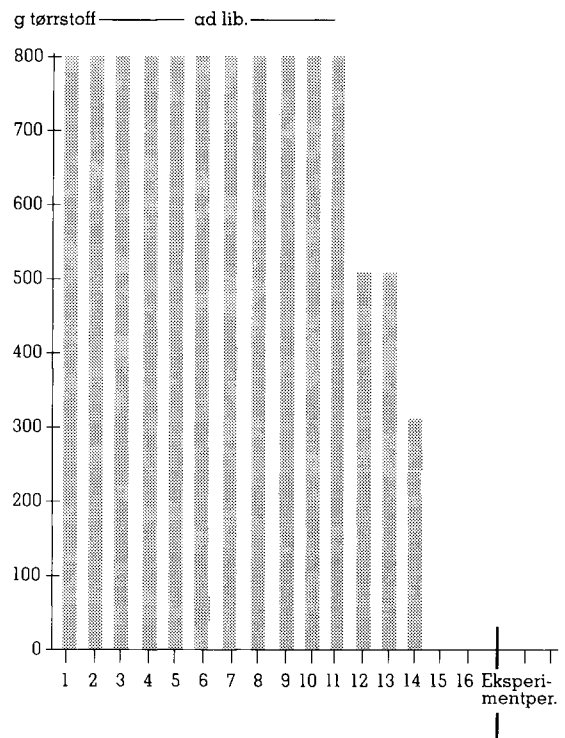
Framgangsmåten ved den praktiske fóringa har vært 5 dagers overgangsfóring fra lav til RF-80 og deretter RF-80.

- Fóringstida har variert etter graden av forurensning, men har i gjennomsnitt ligget på mellom 30 og 40 dag.
- Hovedtyngden av fóring har skjedd i november-desember.
- Fórfórbruket har ligget på ca. 1,7 kg/dyr/dag. (\div kr. 7,-).
- Hver rein har hatt 30 cm krybbe plass og 100 m² gjerde plass til disposisjon.
- Det er holdt inntil 100 rein/gjerde.

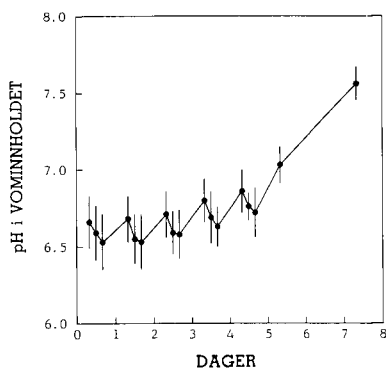
Den første sesongen med fóring av slakterein var i 1987/88. Man fóret da 1100 rein før slakt og i tillegg et par hundre livrein som ble sluppet etterpå. Året etterpå ble 2600 rein fóret ned før slakt. Begge år er det vesentlig kalv som er fóret, men andelen okser og simler har økt noe etterhvert. Resultatene så langt tyder på at fóringa har vært vellykket.

- Vektutviklinga har vært positiv; slaktevektene har øket med inntil 1,4 kg i gjennomsnitt for kalv og 2,3 kg for 1 1/2 års bukk.
- Tapene har vært små. De har ligget på 0,5 % begge sesongene, hvorav halvparten med sikkerhet kan fastslås *ikke* å være fóringrelatert.
- Man har også prøvd RF-80 som enefór uten overgangsfóring. Selv om erfaringene er lovende, er det enda for tidlig å si noe sikkert om dette i dag.
- En viktig forutsetning for å lykkes med fóring av rein er i tillegg til et godt fór, å planlegge fóringa slik at intet blir overlatt til tilfeldighetene. Alt må være på plass ved fóringstart.
- Et annet viktig moment synes å være utøvers kunnskaper på området, samt motivasjon for å lykkes.

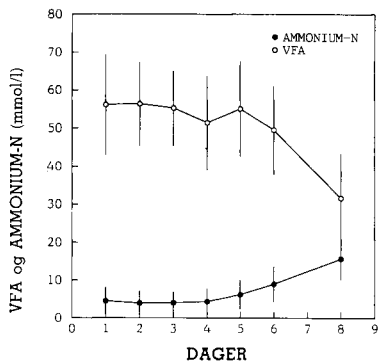
LAVTILDELING

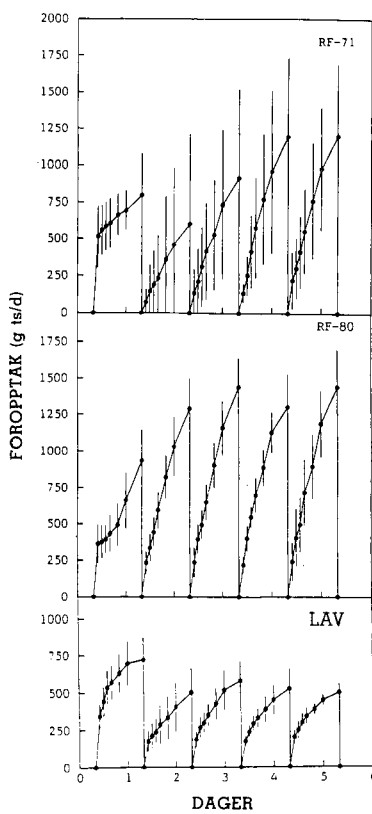
Figur 1.

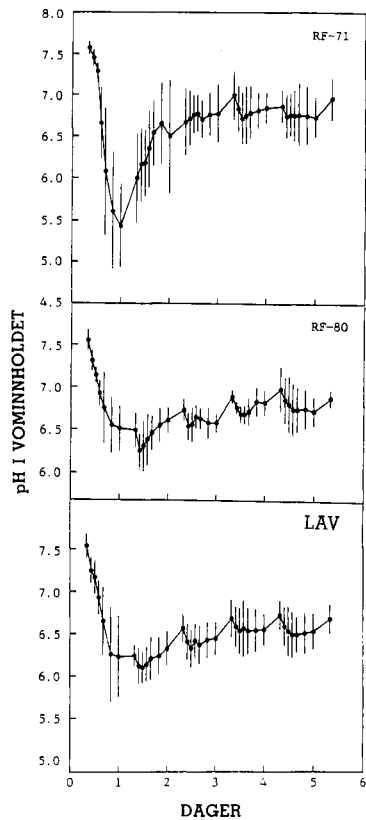
Figur 2.

Figur 3.

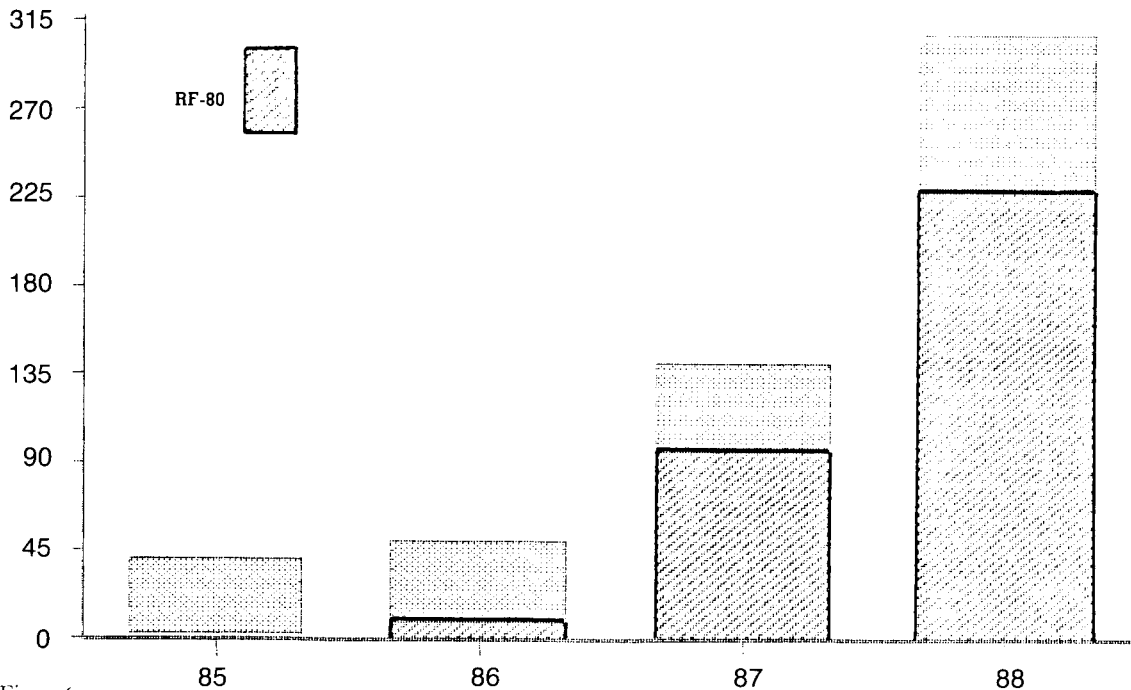
Figur 4.

Figur 5.

OMSATT REINFOR I NORGE

IONN

Figur 6.